

Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

2011-04-27
1 (13)
Dnr 2011:102

Redovisning av uppdrag om en teknisk översyn av 1994 års läroplan för de frivilliga skolformerna (Lpf 94)

Dnr U2011/389/S

Härmed redovisas uppdraget om en teknisk översyn av läroplanen givet i regleringsbrev för Skolverket för budgetåret 2011.

Skolverket ska enligt uppdraget föreslå nödvändiga förändringar med anledning av att den nya skollagen börjar tillämpas den 1 juli 2011 och för vuxenutbildningens del den 1 juli 2012. Verket ska lämna förslag till en reviderad läroplan till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 2 maj 2011.

Till redovisningen bifogas Skolverkets förslag till ny läroplan för de frivilliga skolformerna i bilaga 1. Av bilaga 2 framgår på vilket sätt Skolverket förändrat texten genom tekniken ”spåra ändringar” samt i kommentarer med hänvisningar till skollag etc. motiv för de föreslagna förändringarna.

Helén Ängmo
Tf generaldirektör

Jan Sydhoff
Enhetschef

I ärendets slutliga handläggning har Camilla Asp, Ragnar Eliasson, Ann Charlotte Gunnarson, Tommy Lagergren, Ulrika Lindén, Eva Lindgren samt Staffan Lundh i Skolverkets ledningsgrupp deltagit.

Redovisning av uppdrag om en teknisk översyn av 1994 års läroplan för de frivilliga skolformerna (Lpf 94)	1
1. Sammanfattning av Skolverkets förslag	3
2. Uppdraget	4
2a <i>Tolkning av uppdraget</i>	4
3. Övergripande förslag	4
3a <i>Övergripande struktur och målnivåer</i>	4
3b <i>Begrepp</i>	5
3c <i>Ikraftträdande och övergångsregler</i>	6
4. Läroplanens kapitel 1 Skolans värdegrund och uppgifter	7
4a <i>Innehållsliga justeringar</i>	7
4a.1 Grundläggande värden	7
4a.2 Gemensamma uppgifter för de frivilliga skolformerna	7
4b <i>Redaktionella och språkliga justeringar</i>	7
4b.1 Grundläggande värden	7
4b.2 Gemensamma uppgifter för de frivilliga skolformerna	8
4b.3 Särskilda uppgifter och mål för olika skolformer	9
5. Läroplanens kapitel 2 Mål och riktlinjer	9
5a <i>Innehållsliga justeringar</i>	9
5a.1 Kunskaper	9
5a.2 Normer och värden	10
5b <i>Redaktionella och språkliga justeringar</i>	10
5b.1 Övergripande mål	11
5b.2 Kunskaper	11
5b.3 Normer och värden	12
5b.4 Utbildningsval – arbete och samhällsliv	12
5b.5 Bedömning och betyg	12
5b.6 Rektors ansvar	12

1. Sammanfattning av Skolverkets förslag

Skolverket föreslår en gemensam läroplan för gymnasieskolan, gymnasiesärskolan, den kommunala vuxenutbildningen och den särskilda utbildningen för vuxna samt för utbildning i svenska för invandrare.

Skolverket föreslår att begreppen i läroplanen anpassas till hur begreppen i skollag och gymnasieförordning används, men även till hur de används i läroplanerna för de obligatoriska skolformerna. Detta innebär i vissa fall svåra avvägningar och Skolverket förordar en varsam revidering av begreppsanvändningen i läroplanen. När det till exempel gäller begreppet ”skola” förordar Skolverket att begreppet i läroplanen används i den mer vidsträckt och abstrakta betydelsen. I ett avsnitt, det om den enskilda skolans utveckling, förordar dock Skolverket begreppet ”skolenhet” i stället för ”skola”, vilket bättre korresponderar med skollagens begreppsanvändning.

Skolverket föreslår vidare, för att undvika dubbelregleringar, tydliga hänvisningar till skollagen, där ”skollagstext” förekommer i läroplanen.

Skolverket föreslår att läroplanens struktur renodlas genom att målformuleringar som finns i kapitel 1 *Skolans värdegrund och uppgifter* flyttas till kapitel 2 *Mål och riktlinjer*. Dagens struktur i kapitel 2 *Mål och riktlinjer* med ”mål att sträva mot” och ”mål att uppnå” är enligt Skolverkets bedömning inte förenlig med strävan att skapa en tydligare målstruktur med färre målnivåer. Skolverket föreslår därför att dessa två målnivåer bearbetas till en målnivå, med 15 övergripande mål gemensamma för samtliga frivilliga skolformer. Som en följd av detta föreslår Skolverket att kapitel 2 *Mål och riktlinjer* omstruktureras.

Skolverket föreslår att uttrycket ”Det offentliga skolväsendet” ersätts med ”Skolväsendet” då läroplanen även ska gälla för utbildning med enskild huvudman. Vidare föreslår Skolverket en utvecklad skrivning i läroplanen om entreprenörskap med anledning av regeringens strategi för entreprenörskap inom utbildningsområdet. Dessutom föreslår Skolverket att modern teknik som verktyg för kunskapssökande, kommunikation och lärande synliggörs i läroplanen.

Skolverkets förslag innebär en harmonisering av läroplanen för de frivilliga skolformerna med skrivningarna i läroplanerna för de obligatoriska skolformerna.

Skolverket förordar att den reviderade läroplanen börjar tillämpas för gymnasieskolan och gymnasiesärskolan efter den 1 juli 2011 och för vuxenutbildningen efter den 1 juli 2012. För elever som påbörjat sin utbildning före den 1 juli 2011 respektive 1 juli 2012 förordar Skolverket att Lpf 94 i dess lydelse från SKOLFS 2009:18 ska gälla.

2. Uppdraget

Skolverket ska genomföra en teknisk översyn av 1994 års läroplan för de frivilliga skolformerna (Lpf 94) och föreslå nödvändiga förändringar med anledning av att den nya skollagen börjar tillämpas den 1 juli 2011 och för vuxenutbildningens del den 1 juli 2012. Verket ska lämna förslag till en reviderad läroplan till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 2 maj 2011.

2a Tolkning av uppdraget

Teknisk översyn definieras i motsvarande uppdrag för de obligatoriska skolformerna (U2009/312/S) som en språklig och redaktionell översyn dvs. inte en materiell översyn.

Skolverket tolkar uppdraget så att verket ska föreslå konsekvensändringar föranleda av ändrade skrivningar inte bara i skollagen (2010:800) utan även i gymnasieförordningen (2010:2039) och i de för gymnasieskolan fastställda examensmålen och ämnesplanerna. I arbetet har verket också haft ambitionen att undvika dubbelregleringar. Skolverket har bedömt att det endast ska finnas en målnivå i läroplanen och därför ska inte längre begreppen ”mål att sträva mot” och ”mål att uppnå” användas.

Vidare har Skolverket strävat efter att läroplanen för de frivilliga skolformerna ska harmoniseras med läroplanerna för de obligatoriska skolformerna men med hänsyn tagen till skolformernas olika karaktär, t.ex. att grundskolans läroplan också omfattar grundskolans kursplaner. Skolverket har bedömt att läroplanen även ska omfatta utbildning i svenska för invandrare.

Skolverket har även bedömt att verket ska tydliggöra entreprenörskap i den nya läroplanen.

Eftersom översynen av läroplanen varit av teknisk och inte av materiell natur har Skolverket bedömt att förslaget inte behöver remitteras.

3. Övergripande förslag

3a Övergripande struktur och målnivåer

Skolverket föreslår inte en samlad läroplan för gymnasieskolan på det sätt som beslutats för grundskolan. För gymnasieskolans del skulle ett sådant dokument förutom själva läroplanen även omfatta 18 examensmål och ca 200 ämnesplaner med ca 800 kurser. Skolverket föreslår en gemensam läroplan för gymnasieskolan, gymnasiesärskolan, den kommunala vuxenutbildningen och den särskilda utbildningen för vuxna samt för utbildning i svenska för invandrare. Skolverkets förslag kan på samma sätt som i 1994 års läroplan för de frivilliga skolformerna medföra en viss överskådlighet. Pregnansen i uttrycket för det som gäller för den enskilda skolformen kan också i några fall få stå tillbaka för helheten. Trots det förordar Skolverket en gemensam läroplan för att betona de frivilliga skolformernas gemensamma uppdrag. För att tydliggöra strukturen i en sådan läroplan föreslår Skolverket en över-

syn av rubriknivåerna och införande av nya mellanrubriker. De av Skolverket föreslagna rubriknivåerna och mellanrubrikerna framgår av bilaga 1.

I det första kapitlet av 1994 års läroplan för de frivilliga skolformerna, fortsättningsvis kallad Lpf 94, *1 Skolans värdegrund och uppgifter*, föreslår Skolverket att den interna numreringen tas bort i överensstämmelse med strukturen i Lgr 11.

Skolverket föreslår också att de målformuleringar som finns i kapitel 1 *Skolans värdegrund och uppgifter* delvis omformuleras som uppgifter för skolan och delvis flyttas till kapitel 2 *Mål och riktlinjer*. Den föreslagna förändringen renodlar läroplanens struktur. Detta medför också en större överensstämmelse med Lgr 11.

Dagens struktur i kapitel 2 *Mål och riktlinjer* med ”mål att sträva mot” och ”mål att uppnå” är enligt Skolverkets bedömning inte förenlig med strävan att skapa en tydligare målstruktur med färre målnivåer. I revideringen av läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, i fortsättningen kallad Lgr 11, har dessa två målnivåer bearbetats till endast en målnivå. Skolverkets förslag innebär en motsvarande bearbetning av Lpf 94 till endast en målnivå.

Skolverket bedömer att förslaget till strukturella förändringar sammantaget skapar en läroplan med en tydlig struktur.

Enlig Skolverkets bedömning är den föreslagna revideringen av läroplanen anpassad för att innefatta även utbildning i svenska för invandrare.

3b Begrepp

Skolverket har i arbetet med översynen av läroplanen strävat efter en konsekvent begreppsanvändning i läroplanen i förhållande till hur begreppen används i skollagen och gymnasieförordningen samt i Lgr 11. Detta har i vissa fall inneburit svåra avväganden, eftersom begreppen delvis används olika i skollagen och i Lgr 11.

Grundprincipen för arbetet har varit att i så stor utsträckning som möjligt, utifrån skolformernas särart, använda begreppen på det sätt som de används i Lgr 11. Vid ett par tillfällen har Skolverket dock frångått denna princip för att bättre harmonisera skrivningarna med formuleringarna i skollagen. I några fall skulle man ha kunnat göra andra vägval än de Skolverket förordar.

De begrepp Skolverket särskilt övervägt begreppen ”skola”, ”skolenhet”, ”utbildning” och ”undervisning”.

När det gäller begreppet ”skola” förordar Skolverket att begreppet i läroplanen används i den mer vidsträckta och abstrakta betydelsen¹ för att i så stor utsträckning som möjligt kunna bibehålla nuvarande skrivningar och för att begreppet ska användas på samma sätt som i Lgr 11. I avsnittet om den enskilda skolans utveckling, förordar dock Skolverket begreppet ”skolenhet” i stället för ”skola”, vilket bättre korresponderar med skollagens begreppsanvändning. Skolverkets förslag framgår av bilaga 1. I avsnittet *Rättigheter och skyldigheter* föreslår Skolverket att ”sko-

¹ "I den nya skollagen avses med begreppet skola en skolenhet om inte annat anges. Ibland kan dock en mer vidsträckt och abstrakt betydelse förekomma i motivtexten, t. ex. skolans uppdrag." (Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet, prop 2009/10:165 s 217.)

la” kvarstår även om texten skulle vinna i tydlighet på att skola ersätts med ”skolenhet”. Syftet är att behålla likheten i uttrycket gentemot Lgr 11. I ett annat fall däremot, i avsnittet *Läraren ska* under rubriken 2.2 *Normer och värden*, förordar Skolverket att ”skola” ersätts med ”skolenhet” för att förtydliga att det handlar om den enskilda skolan.

Även när det gäller begreppen utbildning och undervisning har Skolverket gjort en genomgång av hur begreppen används och även här förordar Skolverket en så varsam förändring som möjligt med hänsyn tagen till hur begreppen används i Lgr 11. Ett exempel på detta är att Skolverket i avsnittet *En likvärdig utbildning* behåller ingångsmeningen ”Undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov” även om styrningen av hela verksamheten dvs. ”utbildningen” skulle vara bättre i detta fall. I några andra fall förordar dock Skolverket att begreppet utbildning används i stället för undervisning för att markera att det är skolans hela verksamhet som avses. Ett sådant exempel finns i avsnittet *Rättigheter och skyldigheter*. Skolverkets förslag till skrivning framgår av bilaga 1.

I några fall används uttrycket ”verksamhet” i läroplanen där man kan överväga om inte ”utbildningen” vore bättre. Även här förordar Skolverket en varsam förändring av texten för att behålla likheten med formuleringarna i Lgr 11. I avsnittet *Skolans uppdrag* förordar dock Skolverket att ”all verksamhet” ersätts med ”utbildningen”. Skolverkets förslag till formulering framgår av bilaga 1 där ”den” syftar på utbildningen.

Skolverket har även harmoniserat skrivningarna i läroplanen med skollagen när det gäller studie- och yrkesvägledning samt elevhälsa.

3c Ikraftträdande och övergångsregler

Den nya skollagen ska börja tillämpas den 1 juli 2011 för de flesta skolformer men för vuxenutbildningens del ska skollagen inte börja tillämpas förrän den 1 juli 2012.

Skolverket har därför övervägt olika alternativ för ikraftträdande och övergångsbestämmelser för den reviderade läroplanen för de frivilliga skolformerna.

Ett alternativ skulle vara att den reviderade läroplanen skulle börja gälla för alla frivilliga skolformer samtidigt, i tillämpliga delar. Skolverket förordar dock inte det alternativet. Den nya regleringen för utbildning i svenska för invandrare ska inte träda i kraft förrän den 1 juli 2012 och de studerande vid sfi omfattas i dag inte av läroplanen (Lpf 94). Det vore att föregripa reformeringen om de studerande skulle omfattas av den reviderade läroplanen innan de omfattas av den övriga lagstiftningen. Vidare skulle det vara svårt att tydlig beskriva i texten hur den reviderade läroplanen ska gälla för studerande vid vuxenutbildningen och den särskilda utbildningen för vuxna i dagens system. Dessutom skulle det kunna uppfattas som ottydligt vilka delar som är tillämpliga.

Skolverket förordar i stället att den reviderade läroplanen börjar tillämpas för gymnasieskolan och gymnasiesärskolan för utbildning som påbörjas efter den 1 juli 2011 och för vuxenutbildningen för utbildning som påbörjas efter den 1 juli 2012.

För elever som påbörjat sin utbildning före den 1 juli 2011 respektive 1 juli 2012 förordar Skolverket att Lpf 94 i dess lydelse från SKOLFS 2009:18 ska gälla.

4. Läroplanens kapitel 1 Skolans värdegrund och uppgifter

4a Innehållsliga justeringar

4a.1 Grundläggande värden

Förståelse och medmänsklighet

Skolverket föreslår ett tillägg i avsnittets första stycke så att samtliga diskrimineringsgrunder blir likställda. Dessutom föreslår Skolverket i andra stycket att uttrycket ”och innefatta” stryks för att texten ska bli mindre etnocentrisk och på ett bättre sätt kunna inkludera alla elever i en mångkulturell skola.

4a.2 Gemensamma uppgifter för de frivilliga skolformerna

Skolans uppdrag

Skolverket föreslår att avsnittets tredje stycke utvecklas med anledning av regeringens strategi för entreprenörskap inom utbildningsområdet. Detta förslag harmonierar också innehållet med motsvarande skrivning i Lgr 11. Skolverkets föreslagna formulering framgår av bilaga 1.

Det femte stycket som behandlar det internationella perspektivet föreslås utvecklas med en skrivning om att det bidrar till att utveckla elevernas förståelse för den kulturella mångfalden inom landet. Denna utveckling är en anpassning till skrivningen i Lgr11. Även när det gäller det historiska perspektivet föreslår Skolverket, i analogi med skrivningen i Lgr 11, ett tillägg om att det historiska perspektivet även bidrar till förståelse av samtiden. Skolverkets föreslagna formuleringar framgår av bilaga 1.

Kunskaper och lärande

Skolverket föreslår i fjärde stycket att uttrycket ”vilket fordrar särskild uppmärksamhet i en kursutformad skola” utgår för att markera att gymnasiereformen innebär tydligare och stramare, mer styrda studievägar genom gymnasieskolan.

4b Redaktionella och språkliga justeringar

4b.1 Grundläggande värden

Skolverket föreslår att ”Det offentliga skolväsendet” byts ut mot ”Skolväsendet” eftersom läroplanen också ska gälla för utbildning med enskild huvudman. Vidare föreslår Skolverket att de inledande meningarna harmoniseras med skrivningarna i Lgr 11. Skolverkets föreslagna inledning framgår av bilaga 1.

I andra stycket föreslår Skolverket att ”med svaga och utsatta” ersätts med skollagens formulering ”mellan människor”. Vidare föreslår Skolverket att formuleringen ”genom att ge sitt bästa i ansvarig frihet” i det tredje stycket ersätts med skollagens formulering ”som ansvarskännande individer och medborgare.”

2011-04-27

8 (13)

Dnr 2011:102

Förståelse och medmänsklighet

Skolverket föreslår i första stycket att ”tendenser till trakasserier och annan kränkande behandling” ersätts med ”Sådana tendenser” i enlighet med motsvarande skrivning i Lgr 11.

Skolverket föreslår i det andra stycket sex språkliga förändringar. De två första är att ”skyldighet” ersätts med ”ett ansvar för” och att uttrycket ”delaktighet i det gemensamma” tillförs. Dessa två förändringar harmoniserar texten med skrivningarna i Lgr 11. Vidare föreslår Skolverket att ”arbetar” ersätts med ”verkar” för att tydliggöra att även eleverna ingår i detta samt att ”människor” ersätts med ”elever” eftersom nu även vuxenstudierande enligt skollagen definieras som elever. I styckets sista mening föreslår Skolverket att uttrycket ”utlandet och praktik i” stryks eftersom det inte tillför något samt att meningen binds ihop bättre med ett ”och”.

En likvärdig utbildning

I detta avsnitt föreslår Skolverket tre förändringar för att harmonisera texten med skrivningarna i Lgr 11. För det första att det andra stycket inleds på ett likartat sätt som i motsvarande avsnitt i Lgr 11. För det andra att ”riksgiltiga mål” ersätts med ”nationella mål” samt slutligen att ”måste” ersätts med ”ska”. Dessutom föreslår Skolverket en språklig förändring i andra stycket, nämligen att uttrycket ”göras” ersätts med ”utformas”

Rättigheter och skyldigheter

I detta avsnitt föreslår Skolverket att ”undervisning” i tredje meningen byts ut mot ”utbildning” för att vidga området för elevernas påverkan utifrån skollagens definitioner av utbildning och undervisning.

4b.2 Gemensamma uppgifter för de frivilliga skolformerna*Skolans uppdrag*

Skolverket föreslår att avsnittet om det historiska perspektivet från avsnittet *Kunskaper och lärande* förs samman med de andra perspektiven i avsnittet *Skolans uppdrag*.

I det andra stycket föreslår Skolverket att ”inom gymnasiesärskolan och särvux ska eleverna tillägna sig ett alltmer undersökande sätt att tänka och arbeta” stryks för att synliggöra ett mer inkluderande perspektiv samt att eleverna i dessa skolformer också omfattas, utifrån sin skolform, av det som står tidigare i stycket.

I tredje stycket föreslår Skolverket att ”skaffa sig en” ersättas av ”stärka” för att tydliggöra progressionen gentemot grundskolan.

Kunskaper och lärande

Skolverket föreslår (se *Skolans uppdrag*) att det historiska perspektivet flyttas till avsnittet ovan.

I första stycket föreslår Skolverket att ”förmedla kunskaper” ersätts med ”främja lärande” för att harmonisera skrivningarna med skollagen och med Lgr 11.

Den enskilda skolans utveckling

Skolverket föreslår att rubriken ”Den enskilda skolans utveckling” ändras till ”Varje skolas utveckling” eftersom formuleringen den *enskilda* skolan kan tolkas som en fristående skola. Vidare föreslår Skolverket att ”skola” i avsnittet ersätts med skolans begrepp ”skolenhet” (se avsnitt 3b). På vilket sätt framgår av bilaga 1.

I avsnittets tredje stycke föreslås att formuleringen ”svarar mot uppställda mål” byts ut mot ”svarar mot de nationella målen”. I samma stycke föreslås att ”undervisningsmålen” byts ut mot ”verksamheten”.

Genom dessa ändringar anpassas texten till den nya målstrukturen. Skolverket föreslår dessutom att formuleringen i detta stycke harmoniseras med Lgr 11 genom att skrivningen ”för att en skola ska utvecklas måste den fortlöpande ifrågasätta sina undervisningsmål och arbetsformer, utvärdera sina resultat och pröva nya metoder” ersätts med ”den dagliga pedagogiska ledningen av skolenhetens och lärarnas professionella ansvar är förutsättningar för att skolan utvecklas kvalitativt. Detta kräver att verksamheten ständigt prövas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas”.

4b.3 Särskilda uppgifter och mål för olika skolformer

Skolverket föreslår att rubriken för detta avsnitt förändras till ”Särskilda uppgifter för olika skolformer” som en konsekvens av förslaget att alla mål bör samlas i läroplanens andra del (se resonemang i 3a). Som en följd av detta anser Skolverket att underrubrikerna ”uppgifter” och ”mål” kan utgå.

Skolverket föreslår att texten formuleras som en mer uttalad syftestext, där delar av det som tidigare stod som mål kan formuleras som ett syfte för utbildningen. I denna text föreslår Skolverket att ”utbildningsväg” ersätts med skollagens begrepp ”studieväg”. Vidare föreslår Skolverket att ”som samhällsmedborgare och ansvariga för sina egna liv” utgår för att undvika dubbelreglering. För att harmonisera skrivningen om gymnasiesärskolan med den om gymnasieskolan föreslår Skolverket att ”vänder sig till ungdomar som inte kan gå i gymnasieskolan därför att de är utvecklingsstörda och bygger på den obligatoriska särskolan” utgår. Av samma skäl föreslår Skolverket att uttrycket ”som vänder sig till vuxna med utvecklingsstörning” när det gäller särskild undervisning för vuxna utgår.

Skolverkets föreslagna formuleringar framgår av bilaga 1.

5. Läroplanens kapitel 2 Mål och riktlinjer**5a Innehållsliga justeringar**

Skolverket föreslår som ovan påpekats (3a) att läroplanen även ska omfatta utbildning i svenska för invandrare.

5a.1 Kunskaper

Skolverket föreslår i likhet med förändringen av Lgr 11 att det synliggörs vilka de nationella minoriteterna är.

För att harmonisera skrivningen med Läroplanen för grundsärskolan föreslår Skolverket att formuleringen ”är medveten om sig själv som person och om sina förutsättningar och möjligheter” under avsnittet om *elev i gymnasiesärskola och särvtux* utgår.

Skolverket föreslår i avsnittet *Läraren ska* ett tillägg i punkten om bok- och bibliotekskunskap med ”modern teknik som verktyg för kunskapsökande, kommunikation och lärande”. Motsvarande skrivning finns i Lgr 11.

Vidare föreslår Skolverket att formuleringen ”regeringen meddelar särskilda föreskrifter om program mål för gymnasieskolans olika nationella program, för gymnasiesärskolans olika nationella program, för den grundläggande vuxenutbildningen samt för särskild undervisning för vuxna i olika delar” utgår då detta regleras på annat sätt.

Skolverket föreslår samma typ av konstruktion för introduktionsprogrammen som för dagens individuella program när det gäller mål för utbildningen. Man skulle kunna överväga en innehållslig förändring genom att även för introduktionsprogrammen hänvisa till målpunkterna för gymnasieskolan på det sätt som görs för till exempel ”den som slutfört en yrkesutbildning inom gymnasieskolan”.

5a.2 Normer och värden

Skolverket föreslår att det första målet, på samma sätt som i Lgr 11, ges ett tillägg om mänskliga rättigheter och grundläggande demokratiska värderingar i syfte att stärka kopplingen mellan målet och kapitel 1.

5b Redaktionella och språkliga justeringar

Skolverket föreslår av tydlighetsskäl att läroplanens kapitel 2 *Mål och riktlinjer* omstruktureras på följande sätt:

2.1 Kunskaper

Mål för gymnasieskola, kommunal vuxenutbildning och utbildning i svenska för invandrare

Mål för gymnasiesärskola och särskild utbildning för vuxna

Riktlinjer

2.2 Normer och värden

Mål

Riktlinjer

2.3 Elevernas ansvar och inflytande

Mål

Riktlinjer

2.4 Utbildningsval – arbete och samhällsliv

Mål

Riktlinjer

2.5 Bedömning och betyg

Mål

Riktlinjer

2.6 Rektorns ansvar

Den föreslagna strukturförändringen av kapitel 2 för med sig så många språkliga förändringar, att det inte är meningsfullt att i detalj redovisa alla förändringar i denna text. Av bilaga 2 framgår däremot alla föreslagna förändringar samt vad i texten som förändrats.

Skolverket vill dock i detta sammanhang lyfta några språkliga och strukturella förändringar.

I avsnitten 2.2 *Normer och värden*, 2.3 *Elevernas ansvar och inflytande* och 2.6 *Rektors ansvar* föreslår Skolverket i den inledande texten en hänvisning till skollagen för att tydliggöra att inledningen är en upprepning av en bestämmelse i skollagen samt för att genom hänvisning till skollagen visa hur de olika dokumenten förhåller sig till varandra. Här har Skolverket valt uttrycket ”enligt skollagen” i stället för det i andra sammanhang förekommande ”skollagen föreskriver”.

5b.1 Övergripande mål

Skolverket har tolkat uppdraget så att verket ska anpassa läroplanens mål och riktlinjer till en ny målstruktur (se 2b). Skolverket har analyserat läroplanens nuvarande mål att sträva mot och mål att uppnå för de olika skolformerna och föreslår 15 övergripande mål som är gemensamma för samtliga frivilliga skolformer. De övergripande målen är analyserade i förhållande till EU:s nyckelkompetenser och Skolverket bedömer att förslagen till stor del innefattar dessa.

Sammantaget bedöms Skolverkets förslag motsvara nuvarande reglering i läroplanens avsnitt 2.1 Kunskaper.

5b.2 Kunskaper

Skolverket föreslår 15 övergripande mål för gymnasieskola, kommunal vuxenutbildning och utbildning i svenska för invandrare. Denna konstruktion visar på de frivilliga skolformernas gemensamma uppdrag och blir möjlig genom att i ingressen begränsa i vilken utsträckning målen ska gälla för den enskilde eleven inom kommunal vuxenutbildning och utbildning i svenska för invandrare med formuleringen ”utifrån innehållet i elevens individuella studieplan”. Dessutom föreslår Skolverket kompletterande mål för yrkesutbildning inom gymnasieskolan och vuxenutbildning på gymnasial nivå respektive högskoleförberedande utbildning inom gymnasieskolan och vuxenutbildning på gymnasial nivå. Vidare föreslår Skolverket egna mål för introduktionsprogrammen.

För gymnasiesärskola och särskild utbildning för vuxna föreslår Skolverket en hänvisning till målen för gymnasieskola, kommunal vuxenutbildning och utbildning i svenska för invandrare med formuleringen ”har nått så långt i förhållande till de för gymnasieskolan angivna målen, som de individuella förutsättningarna medger” respektive ”har nått så långt i förhållande till de för kommunal vuxenutbildning på

grundläggande och gymnasial nivå angivna målen, som de individuella förutsättningarna medger". Utöver detta föreslår Skolverket fem separata mål för gymnasiesärskola och särskild utbildning för vuxna.

5b.3 Normer och värden

Mål

Skolverket föreslår att formuleringen "förstår och respekterar andra folk och kulturer" ersätts med följande formulering från Lgr 11: "kan samspela i möten med andra människor utifrån respekt för skillnader i livsvillkor, kultur, språk, religion och historia".

Riktlinjer

Skolverket föreslår att formuleringarna "uppmärksamma och i samråd med övrig skolpersonal vidta nödvändiga åtgärder för att förebygga och motverka alla former av kränkande behandling", "visa respekt för den enskilda eleven och ha ett demokratiskt förhållningssätt" och "visa respekt för den enskilda eleven och i det vardagliga arbetet ha ett demokratiskt förhållningssätt" dels harmoniseras med skollagen och diskrimineringslagen, dels att de flyttas från rubriken *Läraren ska* till *Alla som arbetar i skolan ska*. Skolverkets förslag till formulering framgår av bilaga 1.

5b.4 Utbildningsval – arbete och samhällsliv

I detta avsnitt föreslår Skolverket i avsnittet *Mål* andra punkten att uttrycket "aktuell information" utgår eftersom det inte tillför något.

5b.5 Bedömning och betyg

I detta avsnitt föreslår Skolverket att "kursplanerna" byts ut mot "utbildningen" eftersom detta även ska gälla för gymnasiearbetet.

I avsnittet *Läraren ska vid betygsättningen* föreslår Skolverket alternativa skrivningar för att läroplanen ska kunna gälla både för den nya gymnasieskolan från och med 2011 och för gymnasiesärskolan innan den reformerats. Skolverkets förslagna formuleringar framgår av bilaga 1.

5b.6 Rektors ansvar

Skolverket föreslår att rubriken ändras till Rektorns ansvar i enlighet med formuleringen i skollagen.

Gymnasiereformen innebär att huvudmannen ansvarar för att skolan erbjuder studievägar mot avsedda utgångar. Elevens val gäller val av inriktning och därefter programfördjupning inom de av huvudmannen angivna valmöjligheterna. Dessutom kan eleven inom de av huvudmannen angivna valmöjligheterna välja kurser inom det individuella valet.

Den nuvarande gymnasieskolan har haft som idé att studievägarna byggs upp av elevens successiva val av kurser inom betydligt vidare ramar. Några av punkterna i "rektorskatalogen" är tydligt skrivna för att tydliggöra rektors ansvar för utbildningen i ett sådant system.

2011-04-27

13 (13)

Dnr 2011:102

Några av punkterna under *Rektors ansvar* regleras även i skollagen och då som ett ansvar för huvudmannen. Skolverket har övervägt hur detta ska hanteras, men förordar att det i nuläget görs så små förändringar som möjligt för att bibehålla likheten med Lgr 11. Skolverket menar dock att en översyn av samtliga läroplaner utifrån den förändrade regleringen i skollagen skulle göra ansvarsfördelningen mellan huvudman och rektor tydligare.

Några föreslagna förändringar:

I punkt fyra föreslår Skolverket att formuleringen ”arbetsmiljön i skolan” byts ut mot ”utbildningen” för att tydliggöra innehållet. I denna punkt föreslår också Skolverket att skollagens begrepp ”lärverktyg” införs.

I punkt sex föreslår Skolverket att begreppet ”studierna” ersätts med det i skollagen definierade begreppet ”utbildningen”.

Övriga föreslagna förändringar framgår av bilaga 1.

1994 ÅRS LÄROPLAN för de frivilliga skolformerna (Lpf 94)

1 Skolans värdegrund och uppgifter

Grundläggande värden

Skolväsendet vilar på demokratins grund. Skollagen (2010:800) slår fast att utbildningen inom skolväsendet syftar till att elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Var och en som verkar inom skolan ska också främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för vår gemensamma miljö.

Människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män samt solidaritet mellan människor är de värden som utbildningen ska gestalta och förmedla. I överensstämmelse med den etik som förvaltats av kristen tradition och västerländsk humanism sker detta genom individens fostran till rättskänsla, generositet, tolerans och ansvarstagande. Undervisningen ska vara icke-konfessionell.

Skolans uppgift är att låta varje enskild elev finna sin unika egenart och därigenom kunna delta i samhällslivet som ansvarskännande individ och medborgare.

Förståelse och medmänsklighet

Skolan ska främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse. Ingen ska i skolan utsättas för diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning, ålder eller funktionsnedsättning eller för annan kränkande behandling. Sådana tendenser ska aktivt motverkas. Främlingsfientlighet och intolerans måste bemötas med kunskap, öppen diskussion och aktiva insatser.

Det svenska samhällets internationalisering och den växande rörligheten över nationsgränserna ställer höga krav på människors förmåga att leva med och inse de värden som ligger i en kulturell mångfald. Skolan är en social och kulturell mötesplats, som har både möjlighet och ett ansvar för att stärka denna förmåga hos alla som verkar där. Förtroendet med Sveriges kultur och historia samt det svenska språket ska befastas genom undervisningen i många av skolans ämnen. En trygg identitet och medvetenhet om det egna och delaktighet i det gemensamma kulturarvet stärker förmågan att förstå och leva sig in i andras villkor och värderingsgrunder. Skolan ska bidra till att elever får en identitet som kan relateras till inte bara det specifikt svenska utan också det nordiska, det europeiska och ytterst det globala. Internationella kontakter och utbildningsutbyte med andra länder ska främjas.

Saklighet och allsidighet

Skolan ska vara öppen för skilda uppfattningar och uppmuntra att de förs fram. Den ska framhålla betydelsen av personliga ställningstaganden och ge möjligheter till sådana. Undervisningen ska vara saklig och allsidig. Då värderingar redovisas, ska det alltid klart framgå vem det är som står för dem.

Alla som verkar i skolan ska alltid hävda de grundläggande värden som anges i skollagen och i denna läroplan och klart ta avstånd från det som strider mot dem.

En likvärdig utbildning

Undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov.

Skollagen föreskriver att utbildningen inom varje skolform ska vara likvärdig, oavsett var i landet den anordnas. Normerna för likvärdigheten anges genom de nationella målen. En likvärdig utbildning innebär inte att undervisningen ska utformas på samma sätt överallt eller att skolans resurser ska fördelas lika. Hänsyn ska tas till elevernas olika förutsättningar, behov och kunskapsnivå. Det finns också olika vägar att nå målen. Särskild uppmärksamhet ska ägnas åt de elever som av olika anledningar har svårigheter att nå målen för utbildningen. Därför kan undervisningen aldrig utformas lika för alla. Skolan har ett särskilt ansvar för elever med funktionsnedsättning.

Skolan ska aktivt och medvetet främja kvinnors och mäns lika rätt och möjligheter. Eleverna ska uppmuntras att utveckla sina intressen utan fördomar om vad som är kvinnligt och manligt.

Rättigheter och skyldigheter

Det är inte tillräckligt att i undervisningen förmedla kunskap om grundläggande demokratiska värden. Undervisningen ska dessutom bedrivas i demokratiska arbetsformer och utveckla elevernas förmåga och vilja att ta personligt ansvar och aktivt delta i samhällslivet. Elevernas möjligheter att utöva inflytande på utbildningen och att ta ansvar för sina studieresultat förutsätter att skolan klargör utbildningens mål, innehåll och arbetsformer, liksom vilka rättigheter och skyldigheter eleverna har.

Gemensamma uppgifter för de frivilliga skolformerna

Skolans uppdrag

Huvuduppgiften för de frivilliga skolformerna är att förmedla kunskaper och skapa förutsättningar för att eleverna ska tillägna sig och utveckla kunskaper. Utbildningen ska främja elevernas utveckling till ansvarskännande människor, som aktivt deltar i och utvecklar yrkes- och samhällslivet. Den ska bidra till elevernas allsidiga utveckling.

Skolan har uppgiften att till eleverna överföra värden, förmedla kunskaper och förbereda dem för att arbeta och verka i samhället. Skolan ska förmedla sådana mer beständiga kunskaper som utgör den gemensamma referensram som alla i samhället behöver. Eleverna ska också kunna orientera sig i en komplex verklighet med stort informationsflöde och snabb förändringstakt. Deras förmåga att finna, tillägna sig och använda ny kunskap blir därför viktig. Eleverna ska träna sig att tänka kritiskt, att granska fakta och förhållanden och att inse konsekvenserna av olika alternativ. På så vis närmar sig eleverna ett alltmer vetenskapligt sätt att tänka och arbeta.

Genom studierna ska eleverna stärka grunden för det livslånga lärandet. Förändringar i arbetslivet, ny teknologi, internationaliseringen och miljöfrågornas komplexitet ställer nya krav på människors kunskaper och sätt att arbeta. Skolan ska stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt vilja att pröva nya idéer och lösa problem. Eleverna ska i skolan få utveckla sin förmåga att ta initiativ och ansvar och att arbeta både självständigt och tillsammans med andra. Därigenom ska skolan bidra till att eleverna utvecklar ett förhållningssätt som främjar entreprenörskap. Skolan ska utveckla elevernas kommunikativa och sociala kompetens samt uppmärksamma hälso- och livsstilsfrågor. Skolan ska även sträva efter att ge gymnasieeleverna förutsättningar att regelbundet bedriva fysiska aktiviteter.

Utvecklingen i yrkeslivet innebär bl.a. att det behövs gränsöverskridanden mellan olika

yrkesområden och att krav ställs på medvetenhet om såväl egen som andras kompetens. Detta ställer i sin tur krav på skolans arbetsformer och arbetsorganisation.

Det etiska perspektivet är av betydelse för många av de frågor som tas upp i utbildningen. Därför ska undervisningen i olika ämnen behandla detta perspektiv och ge en grund för och främja elevernas förmåga till personliga ställningstaganden.

Miljöperspektivet i undervisningen ska ge eleverna insikter så att de kan dels själva medverka till att hindra skadlig miljöpåverkan, dels skaffa sig ett personligt förhållningssätt till de övergripande och globala miljöfrågorna. Undervisningen ska belysa hur samhällets funktioner och vårt sätt att leva och arbeta kan anpassas för att skapa hållbar utveckling.

Ett internationellt perspektiv är viktigt för att kunna se den egna verkligheten i ett globalt sammanhang och för att skapa internationell solidaritet. Undervisningen i olika ämnen ska förbereda eleverna för ett samhälle med allt tätare kontakter över nations- och kulturgränser. Det internationella perspektivet ska också bidra till att utveckla elevernas förståelse för den kulturella mångfalden inom landet.

Det historiska perspektivet i undervisningen ska utveckla elevernas förståelse för samtiden och beredskap inför framtiden. Undervisningen ska också utveckla förståelse för kunskapers relativitet och förmåga till dynamiskt tänkande.

Kunskaper och lärande

Skolans uppdrag att främja lärande förutsätter en aktiv diskussion om kunskapsbegrepp, om vad som är viktig kunskap i dag och i framtiden och om hur kunskapsutveckling sker. Olika aspekter på kunskap är naturliga utgångspunkter i en sådan diskussion.

Kunskap är inget entydigt begrepp. Kunskap kommer till uttryck i olika former – såsom fakta, förståelse, färdighet och förtrogenhet – som förutsätter och samspelar med varandra. Undervisningen får inte ensidigt betona den ena eller den andra kunskapsformen.

Elevernas kunskapsutveckling är beroende av om de får möjlighet att se samband. Skolan ska ge eleverna möjligheter att få överblick och sammanhang. Eleverna ska få möjlighet att reflektera över sina erfarenheter och tillämpa sina kunskaper.

Skolan kan inte själv förmedla alla de kunskaper som eleverna kommer att behöva. Det väsentliga är att skolan skapar de bästa samlade betingelserna för elevernas bildning, tänkande och kunskapsutveckling. Därvid ska skolan ta till vara de kunskaper och erfarenheter som finns i det omgivande samhället och som eleverna har från bl.a. arbetslivet. Den värld eleven möter i skolan och det arbete eleven deltar i ska förbereda för livet efter skolan.

Varje elev ska få stimulans att växa med uppgifterna och möjlighet att utvecklas efter sina förutsättningar. Varje elev ska möta respekt för sin person och sitt arbete. Eleverna ska bli medvetna om att nya kunskaper och insikter är förutsättningar för personlig utveckling. Detta ska syfta till att grundlägga en positiv inställning till lärande och att återskapa en sådan inställning hos elever med negativa skolerfarenheter. Skolan ska stärka elevernas tro på sig själva och ge dem framtidstro.

Varje skolas utveckling

Skolenheten ska sträva efter flexibla lösningar för organisation, kursutbud och arbetsformer.

Samarbetet med den obligatoriska skolan och med universitet och högskolor ska utvecklas liksom samverkan mellan de frivilliga skolformerna. Skolenheten ska eftersträva ett bra samarbete med arbetslivet, vilket är viktigt för all utbildning inom de frivilliga skolformerna men av avgörande betydelse för yrkesutbildningens kvalitet. När det gäller ungdomar ska skolan samverka med hemmen.

Skolenhetens verksamhet måste utvecklas så att den svarar mot de nationella målen. Den dagliga pedagogiska ledningen av skolenheten och lärarnas professionella ansvar är

förutsättningar för att skolan utvecklas kvalitativt. Detta kräver att verksamheten ständigt prövas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas.

Särskilda uppgifter för olika skolformer

Utbildning för ungdomar

Gymnasieskolan och gymnasiesärskolan syftar till att ungdomar ska genomgå en fullständig utbildning. Utbildningen ska inom ramen för den studieväg ungdomarna valt ge var och en möjlighet till en harmonisk och allsidig utveckling. De ska få en sådan grund för ett livslångt lärande att de har beredskap för den omställning som krävs när betingelser i arbetsliv och samhällsliv förändras.

Gymnasieskolan ska med den obligatoriska skolan som grund fördjupa och utveckla elevernas kunskaper som förberedelse för yrkesverksamhet och studier vid universitet och högskolor m.m. och som förberedelse för vuxenlivet.

Gymnasiesärskolan ska med grundsärskolan som grund utifrån varje elevs förutsättningar fördjupa och utveckla elevernas kunskaper som en förberedelse för ett meningsfullt vuxenliv i arbete, boende och fritid

Utbildning för vuxna

Vuxenutbildningen syftar till att överbrygga utbildningsklyftorna och därmed verka för ökad jämlikhet och social rättvisa. Utbildningen ska tillgodose de vuxnas individuella önskemål om vidgade studie- och utbildningsmöjligheter och ge dem tillfälle att komplettera ungdomsutbildningen. Den ska utbilda vuxna för varierande arbetsuppgifter, medverka till arbetslivets förändring och bidra till full sysselsättning och därigenom främja utveckling och framsteg i samhället.

Kommunal vuxenutbildning ska, med elevernas tidigare utbildning och livserfarenhet som utgångspunkt, fördjupa och utveckla elevernas kunskaper som grund för yrkesverksamhet och fortsatta studier samt för deltagande i samhällslivet.

Kommunal vuxenutbildning ska anordna utbildning såväl i enstaka ämnen som för kompetens som svarar mot fullständig grundskole- eller gymnasieutbildning.

Särskild undervisning för vuxna, som vänder sig till vuxna med utvecklingsstörning, ska – med elevernas tidigare utbildning och erfarenheter som utgångspunkt samt utifrån varje elevs förutsättningar – fördjupa och utveckla elevernas kunskaper som grund för deltagande i samhällsliv och yrkesliv.

Särskild undervisning för vuxna ska anordna utbildning såväl för kompetens i enstaka ämnen som för fullständig kompetens motsvarande den som ges i grundsärskolan och gymnasiesärskolans yrkesutbildning.

Utbildning i svenska för invandrare vänder sig till vuxna som inte har svenska som modersmål och ska utveckla elevernas kunskaper i svenska språket som grund för deltagande i samhällsliv och yrkesliv.

2 Övergripande mål och riktlinjer

I de övergripande målen anges de kunskaper samt de normer och värden som alla elever bör

ha utvecklat när de lämnar utbildningen. Målen anger inriktningen på utbildningen.

2.1 Kunskaper

Kunskapsmålen är desamma för ungdomar och vuxna, men kursernas innehåll, omfattning och tyngdpunkter behöver inte vara identiska. Vuxna elevers kunskaper ska kompletteras endast i en sådan omfattning att de vid utbildningens slut har kunskaper av samma kvalitet som ungdomarna efter ungdomsutbildningen.

Mål för gymnasieskola, kommunal vuxenutbildning och utbildning i svenska för invandrare

Det är skolans ansvar att varje elev som har slutfört ett nationellt program eller annan nationellt fastställd utbildning med eget examensmål inom gymnasieskolan samt att varje elev i kommunal vuxenutbildning och utbildning i svenska för invandrare utifrån innehållet i elevens individuella studieplan

- kan uttrycka sig i tal och skrift så väl att elevens språk fungerar i samhälls-, yrkes- och vardagslivet och för fortsatta studier,
- kan söka sig till saklitteratur, skönlitteratur och övrigt kulturutbud som en källa till kunskap, självinsikt och glädje,
- kan använda engelska på ett funktionellt sätt i yrkes- och vardagsliv och för fortsatta studier,
- kan formulera, analysera och lösa matematiska problem av betydelse för yrkes- och vardagsliv,
- kan använda sina kunskaper som redskap för att
  - formulera och pröva antaganden och lösa problem,
  - reflektera över sina erfarenheter och sitt eget sätt att lära,
  - kritiskt granska och värdera påståenden och förhållanden, och
  - lösa praktiska problem och arbetsuppgifter,
- kan lära, utforska och arbeta både självständigt och tillsammans med andra och känna tillit till sin egen förmåga,
- har förutsättningar för att delta i demokratiska beslutsprocesser i samhälls- och arbetsliv,
- har förmåga att kritiskt granska och bedöma det eleven ser, hör och läser för att kunna diskutera och ta ställning i olika livsfrågor och värderingsfrågor,
- har kunskaper om och god insikt i centrala delar av det svenska, nordiska och västerländska kulturarvet,
- har kunskaper om de nationella minoriteternas (judar, romer, urfolket samerna, sverigefinnar och tornedalingar) kultur, språk, religion och historia,
- har kunskaper om internationell samverkan och globala samband,
- kan bedöma skeenden ur svenskt, nordiskt, europeiskt och globalt perspektiv,
- kan observera och analysera människans samspel med sin omvärld utifrån hållbar utveckling,
- har kunskaper om förutsättningarna för en god hälsa, och
- kan hämta stimulans ur estetiskt skapande och kulturella upplevelser.

Det är skolans ansvar att den som slutfört en yrkesutbildning inom gymnasieskolan eller vuxenutbildning på gymnasial nivå dessutom ska

- ha för branschen godtagbart yrkeskunnande.

Det är skolans ansvar att den som slutfört en högskoleförberedande utbildning inom gymnasieskolan eller vuxenutbildning på gymnasial nivå dessutom ska

- ha för högskolestudier godtagbara kunskaper.

Det är skolans ansvar att varje elev som lämnar utbildning på introduktionsprogram i gymnasieskolan

- har en planering för och goda möjligheter till fortsatt utbildning eller etablering på arbetsmarknaden.

Mål för gymnasiesärskola och särskild utbildning för vuxna

Det är skolans ansvar att varje elev som slutfört utbildning på ett nationellt eller specialutformat program i gymnasiesärskolan har nått så långt i förhållande till de för gymnasieskolan angivna målen, som de individuella förutsättningarna medger.

Det är skolans ansvar att varje elev som slutfört särskild utbildning för vuxna har nått så långt i förhållande till de för kommunal vuxenutbildning på grundläggande och gymnasial nivå angivna målen, som de individuella förutsättningarna medger.

Det är skolans ansvar att varje elev i gymnasiesärskolan och särskild utbildning för vuxna dessutom

- kan kommunicera och behärskar det svenska språket/teckenspråk eller alternativ kommunikation och förstår andra,
- kan ge uttryck för erfarenheter, tankar och känslor,
- har insikt i den egna kulturen och känner till och visar förståelse för andra kulturer,
- känner till förutsättningarna för en god miljö, och
- känner till grunderna för samhällets lagar och regler samt sina rättigheter och skyldigheter i skolan och samhället.

Riktlinjer

Alla som arbetar i skolan ska

- uppmärksamma och stödja elever som är i behov av särskilt stöd, och
- samverka för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande.

Läraren ska

- utgå från den enskilda elevens behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande,
- stärka varje elevs självförtroende samt vilja och förmåga att lära,
- organisera arbetet så att eleven
  - utvecklas efter sina egna förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga,
  - upplever att kunskap är meningsfull och att den egna kunskapsutvecklingen går framåt,
  - får stöd i sin språk- och kommunikationsutveckling, och
  - successivt får fler och större självständiga uppgifter och ökat eget ansvar,
- i undervisningen skapa en sådan balans mellan teoretiska och praktiska kunskaper som främjar elevernas lärande,

- tydliggöra vilka värderingar och perspektiv kunskaperna vilar på och låta eleven ta ställning till hur kunskaper kan användas,
- se till att undervisningen till innehåll och uppläggning speglar både manliga och kvinnliga perspektiv,
- stimulera, handleda och stödja eleven och ge särskilt stöd till elever i svårigheter,
- samverka med andra lärare i arbetet med att nå utbildningsmålen,
- i undervisningen utnyttja kunskaper och erfarenheter av arbets- och samhällsliv som eleverna har eller skaffar sig under utbildningens gång,
- se till att eleverna tillägnar sig bok- och bibliotekskunskap och modern teknik som verktyg för kunskapssökande och kommunikation och lärande, och
- i undervisningen beakta resultat av utvecklingen inom ämnesområdet och den pedagogiska forskningen.

2.2 Normer och värden

Enligt skollagen ska utbildningen utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor.

Skolan ska aktivt och medvetet påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dessa komma till uttryck i praktisk vardaglig handling.

Mål

Skolans mål är att varje elev

- kan göra medvetna etiska ställningstaganden grundade på kunskaper om mänskliga rättigheter och grundläggande demokratiska värderingar samt personliga erfarenheter,
- respekterar andra människors egenvärde och integritet,
- tar avstånd från att människor utsätts för förtryck och kränkande behandling samt medverkar till att hjälpa människor,
- kan samspela i möten med andra människor utifrån respekt för skillnader i livsvillkor, kultur, språk, religion och historia,
- kan leva sig in i och förstå andra människors situation och utvecklar en vilja att handla också med deras bästa för ögonen, och
- visar respekt för och omsorg om såväl närmiljön som miljön i ett vidare perspektiv.

Riktlinjer

Alla som arbetar i skolan ska

- medverka till att utveckla elevernas känsla för samhörighet, solidaritet och ansvar för människor också utanför den närmaste gruppen,
- i arbetet med eleverna verka för solidaritet med eftersatta grupper både i och utanför vårt land,
- aktivt främja likabehandling av individer och grupper,
- uppmärksamma och vidta nödvändiga åtgärder för att motverka, förebygga och förhindra alla former av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling, och
- visa respekt för den enskilda eleven och ha ett demokratiskt förhållningssätt.

Läraren ska

- klargöra det svenska samhällets grundläggande värden och med eleverna diskutera konflikter som kan uppstå mellan dessa värden och faktiska händelser,
- öppet redovisa och tillsammans med eleverna analysera olika värderingar, uppfattningar och problemställningar samt konsekvenserna av dessa,
- klargöra skolans normer och skolenhetens regler och hur dessa är en grund för arbetet, och
- tillsammans med eleverna diskutera och utveckla regler för arbetet och samvaron i gruppen.

2.3 Elevernas ansvar och inflytande

Enligt skollagen ska eleverna ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Eleverna ska alltid ha möjlighet att ta initiativ till frågor som ska behandlas inom ramen för deras inflytande över utbildningen.

Mål

Skolans mål är att varje elev

- tar personligt ansvar för sina studier och sin arbetsmiljö,
- aktivt utövar inflytande över sin utbildning och det inre arbetet i skolan,
- utifrån kunskap om demokratins principer vidareutvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former,
- utvecklar sin vilja att aktivt bidra till en fördjupad demokrati i arbetsliv och samhällsliv, och
- stärker sin tilltro till den egna förmågan att själv och tillsammans med andra ta initiativ, ta ansvar och påverka sina villkor.

Riktlinjer

Alla som arbetar i skolan ska

- gemensamt med eleverna ta ansvar för den sociala, kulturella och fysiska skolmiljön.

Läraren ska

- utgå från att eleverna kan och vill ta ett personligt ansvar för sitt lärande,
- svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och innehåll i undervisningen,
- uppmuntra elever som har svårt att framföra sina synpunkter att göra det,
- låta eleverna pröva olika arbetssätt och arbetsformer, och
- tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen.

2.4 Utbildningsval – arbete och samhällsliv

De frivilliga skolformerna ska nära samverka med de obligatoriska skolformerna, arbetslivet, universiteten och högskolorna samt med samhället i övrigt. Detta krävs för att eleverna ska få en utbildning av hög kvalitet och få underlag för val av kurser inom utbildningen och för

vidare studier eller yrkesverksamhet. Det är särskilt viktigt att skolan samarbetar med arbetslivet om yrkesutbildningen.

Genom att arbetslivet fortlöpande förändras när det gäller behovet av kompetens och rekrytering av arbetskraft inom olika områden har studie- och yrkesvägledning i vid mening stor betydelse. Universitet och högskolor, arbetsförmedlingar, näringsliv samt arbetsmarknadens parter och branschorganisationer har därför viktiga roller i informationen till skolan och eleverna.

Mål

Skolans mål är att varje elev

- utvecklar sin självkännet och förmåga till studieplanering,
- medvetet kan ta ställning till fortsatt studie- och yrkesinriktning på grundval av samlade erfarenheter och kunskaper,
- ökar sin förmåga att analysera olika valmöjligheter och bedöma vilka konsekvenser dessa kan ha,
- har kännedom om arbetslivets villkor, särskilt inom sitt studieområde, samt om möjligheter till fortsatt utbildning, praktik och arbete i Sverige och andra länder, och
- är medveten om att alla yrkesområden förändras i takt med teknisk utveckling, förändringar i samhälls- och yrkesliv samt ökad internationell samverkan och därmed förstår behovet av personlig utveckling i yrket.

Riktlinjer

Personalen ska, efter en av rektor gjord arbetsfördelning,

- bidra med underlag för elevernas val av utbildning och yrke,
- informera och vägleda eleverna inför deras val av kurser, fortsatt utbildning och yrkesverksamhet och därvid motverka sådana begränsningar i valet som grundar sig på kön och på social eller kulturell bakgrund,
- i informationen och vägledningen utnyttja de kunskaper som finns hos eleverna, hos skolans personal och i samhället utanför skolan,
- i undervisningen utnyttja kunskaper och erfarenheter från arbets- och samhällsliv som eleverna har eller skaffar sig under utbildningens gång,
- utveckla kontakter med universitet och högskolor samt med handledare och andra inom arbetslivet som kan bidra till att målen för utbildningen nås,
- i utbildningen utnyttja kontakter med det omgivande samhället och dess arbets-, förenings- och kulturliv, och
- bidra till att presumtiva elever får information om skolans utbildningar.

2.5 Bedömning och betyg

Betyget uttrycker i vad mån den enskilda eleven har uppfyllt de nationella kunskapskrav eller betygskriterier som finns för varje kurs respektive målen för gymnasiearbetet.

Mål

Skolans mål är att varje elev

- tar ansvar för sitt lärande och sina studieresultat, och
- kan bedöma sina studieresultat och utvecklingsbehov i förhållande till kraven för utbildningen.

Riktlinjer

Läraren ska

- fortlöpande ge varje elev information om elevens utvecklingsbehov och framgångar i studierna,
- i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan samverka med hemmen och informera om elevernas skolsituation och kunskapsutveckling, och
- redovisa för eleverna på vilka grunder betygssättning sker.

Läraren ska vid betygssättningen

- utnyttja all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till de nationella kunskapskrav eller betygskriterier som finns för respektive kurs,
- beakta även sådana kunskaper som en elev tillägnat sig på annat sätt än genom den aktuella undervisningen, och
- utifrån de nationella kunskapskrav eller betygskriterier som finns för respektive kurs allsidigt utvärdera varje elevs kunskaper.

2.6 Rektorns ansvar

Enligt skollagen ska det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ansvarar för att planera, följa upp, utvärdera och utveckla utbildningen i förhållande till de nationella målen. Som pedagogisk ledare för skolan och som chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn ansvar för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att

- utbildningen organiseras så att den så långt möjligt anpassas efter elevernas önskemål och val av kurser och så att återvändsgränder i studiegången undviks,
- lärarna anpassar undervisningens uppläggning, innehåll och arbetsformer efter elevernas skiftande behov och förutsättningar,
- skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas,
- utbildningen utformas så att eleverna, för att själva kunna söka och utveckla kunskaper, får tillgång till handledning och läromedel av god kvalitet samt andra lärverktyg för en tidsenlig utbildning, bl.a. bibliotek, datorer och andra tekniska hjälpmedel,
- undervisningen, elevhälsan och studie- och yrkesvägledningen utformas så att elever som behöver särskilt stöd eller andra stödåtgärder får detta,
- eleverna får information inför utbildningens början, får en väl utformad introduktion i utbildningen, i ämnen och kurser samt får stöd att formulera mål för sina studier,
- skolenheten i dialog med eleven upprättar en individuell studieplan för varje elev och reviderar den vid behov,
- lärare och annan personal får möjligheter till den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter,
- det kommer till stånd samverkan mellan lärare i olika kurser så att eleverna får ett sammanhang i sina studier,
- samverkan med universiteten och högskolorna samt arbetslivet utanför skolan utvecklas så att eleverna får en kvalitativt god utbildning samt en förberedelse för yrkesverksamhet och fortsatt utbildning,
- studie- och yrkesvägledningen organiseras så att eleverna får information om och vägledning inför de olika val som skolan erbjuder och inför val av framtida utbildning och yrke,
- stimulera till internationella kontakter, samverkan och utbyten i utbildningen, och

- skolpersonalen får kännedom om de internationella överenskommelser som Sverige har förbundit sig att beakta i utbildningen.

Rektor har när det gäller **gymnasieskolan och gymnasiesärskolan** ett särskilt ansvar för att

- föräldrar får insyn i elevernas skolgång,
- skolans arbete med kunskapsområden, där flera ämnen ska bidra, samordnas så att de utgör en helhet för eleven, och
- eleverna får kunskaper om sex och samlevnad, trafikfrågor samt riskerna med tobak, alkohol, narkotika och andra droger.

Rektor har när det gäller **gymnasiesärskolan** dessutom ett ansvar för att

- varje elev ges stöd vid arbetsplatsförlagd utbildning och senare vid utslussning till arbetslivet.

Rektor har när det gäller **kommunal vuxenutbildning, särskild utbildning för vuxna och utbildning i svenska för invandrare** ett särskilt ansvar för att

- utbildningen organiseras på ett sådant sätt att vuxna kan studera på fritid, deltid eller heltid efter individuella behov och önskemål,
- utbildningen organiseras så att elever kan börja på en nivå i respektive ämne som bestäms av deras förkunskaper och avsluta den efter de studier som svarar mot den enskildes behov, och
- vuxna med kort eller bristfällig utbildning får stöd i att påbörja och genomföra utbildning.

1994 ÅRS LÄROPLAN för de frivilliga skolformerna (Lpf 94)

1 Skolans värdegrund och uppgifter

Grundläggande värden

Skolväsendet vilar på demokratins grund. Skollagen (2010:800) slår fast att utbildningen inom skolväsendet syftar till att elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Var och en som verkar inom skolan ska också främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för vår gemensamma miljö.

Människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män samt solidaritet mellan människor är de värden som utbildningen ska gestalta och förmedla. I överensstämmelse med den etik som förvaltats av kristen tradition och västerländsk humanism sker detta genom individens fostran till rättskänsla, generositet, tolerans och ansvarstagande. Undervisningen ska vara icke-konfessionell.

Skolans uppgift är att låta varje enskild elev finna sin unika egenart och därigenom kunna delta i samhällslivet som ansvarskännande individ och medborgare.

Förståelse och medmännisklighet

Skolan ska främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse. Ingen ska i skolan utsättas för diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning, ålder eller funktionsnedsättning eller för annan kränkande behandling. Sådana tendenser ska aktivt motverkas. Främlingsfientlighet och intolerans måste bemötas med kunskap, öppen diskussion och aktiva insatser.

Det svenska samhällets internationalisering och den växande rörligheten över nationsgränserna ställer höga krav på människors förmåga att leva med och inse de värden som ligger i en kulturell mångfald. Skolan är en social och kulturell mötesplats, som har både möjlighet och ett ansvar för att stärka denna förmåga hos alla som verkar där. Förtrogenhet med Sveriges kultur och historia samt det svenska språket ska befastas genom undervisningen i många av skolans ämnen. En trygg identitet och medvetenhet om det egna och delaktighet i det gemensamma kulturarvet stärker förmågan att förstå och leva sig in i andras villkor och värderingsgrunder. Skolan ska bidra till att elever får en identitet som kan relateras till inte bara det specifikt svenska utan också det nordiska, det europeiska och ytterst det globala. Internationella kontakter och utbildningsutbyte med andra länder ska främjas.

Saklighet och allsidighet

Skolan ska vara öppen för skilda uppfattningar och uppmuntra att de förs fram. Den ska framhålla betydelsen av personliga ställningstaganden och ge möjligheter till sådana. Undervisningen ska vara saklig och allsidig. Då värderingar redovisas, ska det alltid klart framgå vem det är som står för dem.

Borttaget: 1.1

Borttaget: (1985:1100)

Borttaget: verksamheten i skolan ska utformas i överensstämmelse med

Borttaget: värderingar

Borttaget: och att

Borttaget: (1 kap. 2 och 9 §§). Skolan har en viktig uppgift när det gäller att förmedla och hos eleverna förankra de värden som vårt samhällsliv vilar på.

Kommentar [B1]: I enlighet med Skollagen 1 kap 5§

Borttaget: med svaga och utsatta

Kommentar [B2]: Enl. 1 kap 5 § skollagen

Borttaget: skolan

Borttaget: i skolan

Kommentar [B3]: Enlighet Skollagen 1 kap 4§

Borttaget: genom att ge sitt bästa i ansvarig frihet

Kommentar [B4]: Enligt skollagen

Borttaget: funktionshinder

Borttaget: till trakasserier och annan kränkande behandling

Kommentar [B5]: Ett språkligt förtydligande, så att även elever inkluderas

Borttaget: skyldighet

Borttaget: arbetar

Kommentar [Bohpet6]: Inlyft från Lgr11

Kommentar [B7]: Ett språkligt förtydligande, nu är även vuxstudierande elever "människor" har ersatts.

Borttaget: människor

Borttaget: och innefatta

Borttaget: ,

Borttaget: utlandet och praktik i

Alla som verkar i skolan ska alltid hävda de grundläggande värden som anges i skollagen och i denna läroplan och klart ta avstånd från det som strider mot dem.

Borttaget: dock

En likvärdig utbildning

Undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov.

Skollagen föreskriver att utbildningen inom varje skolform ska vara likvärdig, oavsett var i landet den anordnas. Normerna för likvärdigheten anges genom de nationella målen. En likvärdig utbildning innebär inte att undervisningen ska utformas på samma sätt överallt eller att skolans resurser ska fördelas lika. Hänsyn ska tas till elevernas olika förutsättningar, behov och kunskapsnivå. Det finns också olika vägar att nå målen. Särskild uppmärksamhet ska ägnas åt de elever som av olika anledningar har svårigheter att nå målen för utbildningen. Därför kan undervisningen aldrig utformas lika för alla. Skolan har ett särskilt ansvar för elever med funktionsnedsättning.

Kommentar [B8]: Man skulle kunna överväga utbildningen för att omfatta även hela verksamheten.

Kommentar [B9]: Mer aktiv skrivning enligt Lgr11

Borttaget: (1 kap. 2 och 9 §§)

Borttaget: riksgiltiga

Borttaget: måste

Borttaget: göras

Borttaget: olika

Borttaget: ar

Skolan ska aktivt och medvetet främja kvinnors och mäns lika rätt och möjligheter. Eleverna ska uppmuntras att utveckla sina intressen utan fördomar om vad som är kvinnligt och manligt.

Rättigheter och skyldigheter

Det är inte tillräckligt att i undervisningen förmedla kunskap om grundläggande demokratiska värden. Undervisningen ska dessutom bedrivas i demokratiska arbetsformer och utveckla elevernas förmåga och vilja att ta personligt ansvar och aktivt delta i samhällslivet. Elevernas möjligheter att utöva inflytande på utbildningen, och att ta ansvar för sina studieresultat förutsätter att skolan klargör utbildningens mål, innehåll och arbetsformer, liksom vilka rättigheter och skyldigheter eleverna har.

Borttaget: undervisningen

Borttaget: 1.2

Gemensamma uppgifter för de frivilliga skolformerna

Skolans uppdrag

Huvuduppgiften för de frivilliga skolformerna är att förmedla kunskaper och skapa förutsättningar för att eleverna ska tillägna sig och utveckla kunskaper. Utbildningen ska främja elevernas utveckling till ansvarsställande människor, som aktivt deltar i och utvecklar yrkes- och samhällslivet. Den ska bidra till elevernas allsidiga utveckling.

Borttaget: All verksamhet i skolan

Skolan har uppgiften att till eleverna överföra värden, förmedla kunskaper och förbereda dem för att arbeta och verka i samhället. Skolan ska förmedla sådana mer beständiga kunskaper som utgör den gemensamma referensram som alla i samhället behöver. Eleverna ska också kunna orientera sig i en komplex verklighet med stort informationsflöde och snabb förändringstakt. Deras förmåga att finna, tillägna sig och använda ny kunskap blir därför viktig. Eleverna ska träna sig att tänka kritiskt, att granska fakta och förhållanden och att inse konsekvenserna av olika alternativ. På så vis närmar sig eleverna ett alltmer vetenskapligt sätt att tänka och arbeta.

Borttaget: Inom gymnasiesärskolan och särvtux ska eleverna tillägna sig ett alltmer undersökande sätt att tänka och arbeta.

Kommentar [B10]: Lyfta med departementet

Kommentar [B11]: Progression gentemot grundskolan

Borttaget: skaffa sig en

Borttaget: t

Borttaget: och lösa problem

Kommentar [Bohpet12]: Skrivning i enlighet med, men med viss variation, Lgr11.

Genom studierna ska eleverna stärka grunden för det livslånga lärandet. Förändringar i arbetslivet, ny teknologi, internationaliseringen och miljöfrågornas komplexitet ställer nya krav på människors kunskaper och sätt att arbeta. Skolan ska stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt vilja att pröva nya idéer och lösa problem. Eleverna ska i skolan få utveckla sin förmåga att ta initiativ och ansvar och att arbeta både självständigt och tillsammans med andra. Därigenom ska skolan bidra till att eleverna utvecklar ett förhållningssätt som främjar entreprenörskap. Skolan ska utveckla elevernas kommunikativa och sociala kompetens samt uppmärksamma hälso- och livsstilsfrågor. Skolan ska även sträva

efter att ge gymnasieeleverna förutsättningar att regelbundet bedriva fysiska aktiviteter.

Utvecklingen i yrkeslivet innebär bl.a. att det behövs gränsoverskridanden mellan olika yrkesområden och att krav ställs på medvetenhet om såväl egen som andras kompetens. Detta ställer i sin tur krav på skolans arbetsformer och arbetsorganisation.

Det etiska perspektivet är av betydelse för många av de frågor som tas upp i utbildningen. Därför ska undervisningen i olika ämnen behandla detta perspektiv och ge en grund för och främja elevernas förmåga till personliga ställningstaganden.

Miljöperspektivet i undervisningen ska ge eleverna insikter så att de kan dels själva medverka till att hindra skadlig miljöpåverkan, dels skaffa sig ett personligt förhållningssätt till de övergripande och globala miljöfrågorna. Undervisningen ska belysa hur samhällets funktioner och vårt sätt att leva och arbeta kan anpassas för att skapa hållbar utveckling.

Ett internationellt perspektiv är viktigt för att kunna se den egna verkligheten i ett globalt sammanhang och för att skapa internationell solidaritet. Undervisningen i olika ämnen ska förbereda eleverna för ett samhälle med allt tätare kontakter över nations- och kulturgränser. Det internationella perspektivet ska också bidra till att utveckla elevernas förståelse för den kulturella mångfalden inom landet.

Det historiska perspektivet i undervisningen ska utveckla elevernas förståelse för samtiden och beredskap inför framtiden. Undervisningen ska också utveckla förståelse för kunskapers relativitet och förmåga till dynamiskt tänkande.

Kunskaper och lärande

Skolans uppdrag att främja lärande förutsätter en aktiv diskussion om kunskapsbegrepp, om vad som är viktig kunskap i dag och i framtiden och om hur kunskapsutveckling sker. Olika aspekter på kunskap är naturliga utgångspunkter i en sådan diskussion.

Kunskap är inget entydigt begrepp. Kunskap kommer till uttryck i olika former – såsom fakta, förståelse, färdighet och förtrogenhet – som förutsätter och samspelar med varandra. Undervisningen får inte ensidigt betona den ena eller den andra kunskapsformen.

Elevernas kunskapsutveckling är beroende av om de får möjlighet att se samband. Skolan ska ge eleverna möjligheter att få överblick och sammanhang. Eleverna ska få möjlighet att reflektera över sina erfarenheter och tillämpa sina kunskaper.

Skolan kan inte själv förmedla alla de kunskaper som eleverna kommer att behöva. Det väsentliga är att skolan skapar de bästa samlade betingelserna för elevernas bildning, tänkande och kunskapsutveckling. Därvid ska skolan ta till vara de kunskaper och erfarenheter som finns i det omgivande samhället och som eleverna har från bl.a. arbetslivet. Den värld eleven möter i skolan och det arbete eleven deltar i ska förbereda för livet efter skolan.

Varje elev ska få stimulans att växa med uppgifterna och möjlighet att utvecklas efter sina förutsättningar. Varje elev ska möta respekt för sin person och sitt arbete. Eleverna ska bli medvetna om att nya kunskaper och insikter är förutsättningar för personlig utveckling. Detta ska syfta till att grundlägga en positiv inställning till lärande och att återskapa en sådan inställning hos elever med negativa skolerfarenheter. Skolan ska stärka elevernas tro på sig själva och ge dem framtidstro.

Varje skolas utveckling

Skolenheten ska sträva efter flexibla lösningar för organisation, kursutbud och arbetsformer.

Samarbetet med den obligatoriska skolan och med universitet och högskolor ska utvecklas liksom samverkan mellan de frivilliga skolformerna. Skolenheten ska eftersträva ett bra samarbete med arbetslivet, vilket är viktigt för all utbildning inom de frivilliga skolformerna men av avgörande betydelse för yrkesutbildningens kvalitet. När det gäller ungdomar ska

Borttaget: n

Borttaget: skolan

Borttaget: bör

Borttaget: i undervisningen

Borttaget: ,

Borttaget: och för att

Kommentar [B13]: I enlighet med Lgr11

Borttaget: Undervisningen ska ge ett

Borttaget: t

Borttaget: , som bl.a. låter eleverna

Borttaget: en

Kommentar [Bohpet14]: Infogat efter tillägg i Lgr11

Borttaget: en

Borttaget: en

Borttaget: samt

Borttaget: ,

Borttaget: en

Kommentar [B15]: Vi har formulerat dessa perspektiv med styrande med "ska-formuleringar"

Borttaget: och

Borttaget: n

Kommentar [B16]: Enligt Lgr11 enligt skollagen

Borttaget: förmedla kunskaper

Borttaget: i den enskilda skolan

Borttaget: Undervisningen ska ge ett historiskt perspektiv, som bl.a. låter eleverna utveckla beredskapen inför framtiden, förståelsen för kunskapers relativitet och förmågan till dynamiskt tänkande.

Borttaget: , vilket fordrar särskild uppmärksamhet i en kursutformad skola

Kommentar [B17]: I detta stycke "Varje skolenhets utveckling"

Borttaget: Den enskilda skolans utveckling

Borttaget: an

Borttaget: an

Borttaget: gymnasial

Borttaget: den

Borttaget: förberedande

skolan samverka med hemmen.

Skolenhetens verksamhet måste utvecklas så att den svarar mot de nationella målen. Den dagliga pedagogiska ledningen av skolenheten och lärarnas professionella ansvar är förutsättningar för att skolan utvecklas kvalitativt. Detta kräver att verksamheten ständigt prövas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas.

Borttaget: ans

Borttaget: uppställda mål

Borttaget: an

Kommentar [B18]: Skrivning enligt Lgr11

Borttaget: För att en skola ska utvecklas måste den fortlöpande ifrågasätta sina undervisningsmål och arbetsformer, utvärdera sina resultat och pröva nya metoder.

Borttaget: 1.3

Borttaget: och mål

Kommentar [B19]: Enl. gymnasieförordningen

Särskilda uppgifter för olika skolformer

Utbildning för ungdomar

Gymnasieskolan och gymnasiesärskolan syftar till att ungdomar ska genomgå en fullständig utbildning. Utbildningen ska inom ramen för den studieväg ungdomarna valt ge var och en möjlighet till en harmonisk och allsidig utveckling. De ska få en sådan grund för ett livslångt lärande att de har beredskap för den omställning som krävs när betingelser i arbetsliv och samhällsliv förändras.

Gymnasieskolan ska med den obligatoriska skolan som grund fördjupa och utveckla elevernas kunskaper som förberedelse för yrkesverksamhet och studier vid universitet och högskolor m.m. och som förberedelse för vuxenlivet.

Gymnasiesärskolan ska med grundsärskolan som grund utifrån varje elevs förutsättningar fördjupa och utveckla elevernas kunskaper som en förberedelse för ett meningsfullt vuxenliv i arbete, boende och fritid.

Borttaget: Uppgifter¶

Kommentar [B20]: Borttaget "som samhällsmedborgare och ansvariga för sina egna liv" Ej dubbelreglering

Borttaget: vänder sig till ungdomar som inte kan gå i gymnasieskolan därför att de är utvecklingsstörda och bygger på den obligatoriska sarskolan. Gymnasiesarskolan

Borttaget: (1 kap. 5 § skollagen).

Borttaget: Mål¶
Gymnasieskolan och gymnasiesarskolan syftar till att ungdomar ska genomgå en fullständig gymnasieutbildning. Utbildningen ska inom ramen för den utbildningsväg ungdomarna valt ge var och en möjlighet till en harmonisk och allsidig utveckling. De ska få en sådan grund för ett livslångt lärande att de har beredskap för den omställning som krävs när betingelser i arbetsliv och samhällsliv förändras.¶

Kommentar [B21]: Ändrat enligt skollagen

Borttaget: Uppgifter¶

Borttaget: Vuxenutbildning i i konvux

Borttaget: vux

Kommentar [B22]: Ändrat enligt skollagen

Borttaget: (12 kap. 1 a § skollagen).¶

Borttaget: den obligatoriska

Borttaget:

Utbildning för vuxna

Vuxenutbildningen syftar till att överbrygga utbildningsklyftorna och därmed verka för ökad jämlikhet och social rättvisa. Utbildningen ska tillgodose de vuxnas individuella önskemål om vidgade studie- och utbildningsmöjligheter och ge dem tillfälle att komplettera ungdomsutbildningen. Den ska utbilda vuxna för varierande arbetsuppgifter, medverka till arbetslivets förändring och bidra till full sysselsättning och därigenom främja utveckling och framsteg i samhället.

Kommunal vuxenutbildning ska, med elevernas tidigare utbildning och livserfarenhet som utgångspunkt, fördjupa och utveckla elevernas kunskaper som grund för yrkesverksamhet och fortsatta studier samt för deltagande i samhällslivet.

Kommunal vuxenutbildning ska anordna utbildning såväl i enstaka ämnen som för kompetens som svarar mot fullständig grundskole- eller gymnasieutbildning.

Särskild undervisning för vuxna, som vänder sig till vuxna med utvecklingsstörning, ska – med elevernas tidigare utbildning och erfarenheter som utgångspunkt samt utifrån varje elevs förutsättningar – fördjupa och utveckla elevernas kunskaper som grund för deltagande i samhällsliv och yrkesliv.

Särskild undervisning för vuxna ska anordna utbildning såväl för kompetens i enstaka ämnen som för fullständig kompetens motsvarande den som ges i grundsärskolan och gymnasiesarskolans yrkesutbildning.

Utbildning i svenska för invandrare vänder sig till vuxna som inte har svenska som modersmål och ska utveckla elevernas kunskaper i svenska språket som grund för deltagande i samhällsliv och yrkesliv.

2 Övergripande mål och riktlinjer

I de övergripande målen anges de kunskaper samt de normer och värden som alla elever bör ha utvecklat när de lämnar utbildningen. Målen anger inriktningen på utbildningen.

2.1 Kunskaper

Kunskapsmålen är desamma för ungdomar och vuxna, men kursernas innehåll, omfattning och tyngdpunkter behöver inte vara identiska. Vuxna elevers kunskaper ska kompletteras endast i en sådan omfattning att de vid utbildningens slut har kunskaper av samma kvalitet som ungdomarna efter ungdomsutbildningen.

Mål för gymnasieskola, kommunal vuxenutbildning och utbildning i svenska för invandrare

Det är skolans ansvar att varje elev som har slutfört ett nationellt program eller annan nationellt fastställd utbildning med eget examensmål inom gymnasieskolan samt att varje elev i kommunal vuxenutbildning och utbildning i svenska för invandrare utifrån innehållet i elevens individuella studieplan

- kan uttrycka sig i tal och skrift så väl att elevens språk fungerar i samhälls-, yrkes- och vardagslivet och för fortsatta studier,
- kan söka sig till saklitteratur, skönlitteratur och övrigt kulturutbud som en källa till kunskap, självinsikt och glädje,
- kan använda engelska på ett funktionellt sätt i yrkes- och vardagsliv och för fortsatta studier,
- kan formulera, analysera och lösa matematiska problem av betydelse för yrkes- och vardagsliv,
- kan använda sina kunskaper som redskap för att
  - formulera och pröva antaganden och lösa problem,
  - reflektera över sina erfarenheter och sitt eget sätt att lära,
  - kritiskt granska och värdera påståenden och förhållanden, och
  - lösa praktiska problem och arbetsuppgifter,
- kan lära, utforska och arbeta både självständigt och tillsammans med andra och känna tillit till sin egen förmåga.
- har förutsättningar för att delta i demokratiska beslutsprocesser i samhälls- och arbetsliv,
- har förmåga att kritiskt granska och bedöma det eleven ser, hör och läser för att kunna diskutera och ta ställning i olika livsfrågor och värderingsfrågor,
- har kunskaper om och god insikt i centrala delar av det svenska, nordiska och västerländska kulturarvet,
- har kunskaper om de nationella minoriteternas (judar, romer, urfolket samerna, sverigefinnar och tornedalingar) kultur, språk, religion och historia,
- har kunskaper om internationell samverkan och globala samband,
- kan bedöma skeenden ur svenskt, nordiskt, europeiskt och globalt perspektiv,
- kan observera och analysera människans samspel med sin omvärld utifrån hållbar utveckling.
- har kunskaper om förutsättningarna för en god hälsa, och

Borttaget: Mål¶

Vuxenutbildningen ska, med utgångspunkt i vad som föreskrivs i 1 kap. 9 § skollagen,¶
<nr>överbygga utbildningsklyftorna och därigenom verka för ökad jämlikhet och social rättvisa,¶
<nr>öka elevernas förmåga att förstå, kritiskt granska och medverka i kulturellt, socialt och politiskt liv och därigenom bidra till det demokratiska samhällets utveckling.¶
<nr>utbilda vuxna för varierande arbetsuppgifter, medverka till arbetslivets förändring och bidra till full sysselsättning och därigenom främja utveckling och framsteg i samhället, och¶
<nr>tillgodosä de vuxnas individuella önskemål om vidgade studie- och utbildningsmöjligheter och ge dem tillfälle att komplettera ungdomsutbildningen.¶
Vuxna elevers kunskaper ska kompletteras endast i en sådan omfattning att de vid utbildningens slut har kunskaper av samma kvalitet som ungdomarna efter ungdomsutbildningen. Kunskapsmålen är desamma för ungdomar och vuxna, men kursernas innehåll, omfattning och tyngdpunkter behöver inte vara identiska.¶

Kommentar [P23]: Med viss modifiering i överensstämmelse med Lgr 11

Borttaget: Mål att sträva mot anger inriktningen på skolans arbete. De anger därmed en önskad kvalitetsutveckling i skolan.¶
Mål att uppnå uttrycker vad eleverna minst ska ha uppnått när de lämnar skolan. Det är skolans och skolhuvudmannens ansvar att eleverna ges möjlighet att uppnå dessa mål.¶
gymnasieskolans arbete

Borttaget: utbildningen

Borttaget: all utbildning och

Borttaget: e

Kommentar [P24]: I överensstämmelse med Lgr 11

Borttaget: och¶

Borttaget: ett ekonomiskt och ekologiskt perspektiv

Borttaget: ¶
Det är skolans ansvar att varje elev som slutfört utbildning på gymnasieskolans nationella och specialutformade program dessutom¶

- kan hämta stimulans ur estetiskt skapande och kulturella upplevelser.

Det är skolans ansvar att den som slutfört en yrkesutbildning inom gymnasieskolan eller vuxenutbildning på gymnasial nivå dessutom ska

- ha för branschen godtagbart yrkeskunnande.

Det är skolans ansvar att den som slutfört en högskoleförberedande utbildning inom gymnasieskolan eller vuxenutbildning på gymnasial nivå dessutom ska

- ha för högskolestudier godtagbara kunskaper.

Det är skolans ansvar att varje elev som lämnar utbildning på introduktionsprogram i gymnasieskolan

- har en planering för och goda möjligheter till fortsatt utbildning eller etablering på arbetsmarknaden.

Mål för gymnasiesärskola och särskild utbildning för vuxna

Det är skolans ansvar att varje elev som slutfört utbildning på ett nationellt eller specialutformat program i gymnasiesärskolan har nått så långt i förhållande till de för gymnasieskolan angivna målen, som de individuella förutsättningarna medger.

Det är skolans ansvar att varje elev som slutfört särskild utbildning för vuxna har nått så långt i förhållande till de för kommunal vuxenutbildning på grundläggande och gymnasial nivå angivna målen, som de individuella förutsättningarna medger.

Det är skolans ansvar att varje elev i gymnasiesärskolan och särskild utbildning för vuxna dessutom

- kan kommunicera och behärskar det svenska språket/teckenspråk eller alternativ kommunikation och förstår andra,
- kan ge uttryck för erfarenheter, tankar och känslor,
- har insikt i den egna kulturen och känner till och visar förståelse för andra kulturer,
- känner till förutsättningarna för en god miljö, och
- känner till grunderna för samhällets lagar och regler samt sina rättigheter och skyldigheter i skolan och samhället.

Riktlinjer

Alla som arbetar i skolan ska

- uppmärksamma och stödja elever som är i behov av särskilt stöd, och
- samverka för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande.

Läraren ska

- utgå från den enskilda elevens behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande,
- stärka varje elevs självförtroende samt vilja och förmåga att lära,
- organisera arbetet så att eleven
  - utvecklas efter sina egna förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga,
  - upplever att kunskap är meningsfull och att den egna kunskapsutvecklingen går framåt,
  - får stöd i sin språk- och kommunikationsutveckling, och

Borttaget: gymnasial

Borttaget: gymnasial

Formaterat: Teckensnitt:Fet

Borttaget: Varje person som slutfört utbildning för lärlingar ska¶
<nr>ha för branschen godtagbart yrkeskunnande.¶

Borttaget: särskilt sträva mot

Borttaget: individuellt program

Borttaget: förvärvsarbete

Kommentar [B25]: Enl. skollagen 17 kap.

Borttaget: n

Borttaget: undervisning

Borttaget: nyss

Borttaget: och kommunal vuxenutbildning

Borttaget: gymnasieskolan

Borttaget: sträva mot

Borttaget: undervisning

Borttaget: <nr>är medveten om sig själv som person och om sina förutsättningar och möjligheter.¶

Borttaget: själv

Borttaget: Regeringen meddelar särskilda föreskrifter om programmet för gymnasieskolans olika nationella program, för gymnasiesärskolans olika nationella program, för den grundläggande vuxenutbildningen samt för särskild undervisning för vuxna olika delar.¶

Borttaget: <nr>tror på sin egen förmåga och sina möjligheter att utvecklas.¶

<nr>utvecklar en insikt om sitt eget sätt att lära och en förmåga att utvärdera sitt eget lärande, och¶
<nr>utvecklar förmågan att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra.¶

<nr>ökar sin förmåga att självständigt formulera ståndpunkter grundade på såväl empirisk kunskap och kritisk analys som förnuftsmässiga och etiska överväganden.¶

<nr>kan använda kunskaper som redskap för att formulera och pröva hypoteser och lösa problem.¶
<nr>tillägnar sig goda kunskaper i de kurser som ingår i eleven (... [1]

Kommentar [P26]: Enligt Lgr 11

Borttaget: hjälpa

Borttaget: har

Kommentar [B27]: Enligt Lgr11 står ”utveckling och lärande”

- successivt får fler och större självständiga uppgifter och ökat eget ansvar,
- i undervisningen skapa en sådan balans mellan teoretiska och praktiska kunskaper som främjar elevernas lärande,
- tydliggöra vilka värderingar och perspektiv kunskaperna vilar på och låta eleven ta ställning till hur kunskaper kan användas,
- se till att undervisningen till innehåll och uppläggning speglar både manliga och kvinnliga perspektiv,
- stimulera, handleda och stödja eleven och ge särskilt stöd till elever i svårigheter,
- samverka med andra lärare i arbetet med att nå utbildningsmålen,
- i undervisningen utnyttja kunskaper och erfarenheter av arbets- och samhällsliv som eleverna har eller skaffar sig under utbildningens gång,
- se till att eleverna tillägnar sig bok- och bibliotekskunskap **och modern teknik som verktyg för kunskapssökande och kommunikation och lärande**, och
- i undervisningen beakta resultat av utvecklingen inom ämnesområdet och den pedagogiska forskningen.

Borttaget: med

Kommentar [P28]: Enligt Lgr 11

2.2 Normer och värden

Enligt skollagen ska utbildningen utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor.

Skolan ska aktivt och medvetet påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dessa komma till uttryck i praktisk vardaglig handling.

Mål

Skolan mål är att varje elev

- kan göra medvetna etiska ställningstaganden grundade på kunskaper om mänskliga rättigheter och grundläggande demokratiska värderingar samt personliga erfarenheter,
- respekterar andra människors egenvärde och integritet,
- tar avstånd från att människor utsätts för förtryck och kränkande behandling samt medverkar till att hjälpa människor,
- kan samspela i möten med andra människor utifrån respekt för skillnader i livsvillkor, kultur, språk, religion och historia,
- kan leva sig in i och förstå andra människors situation och utvecklar en vilja att handla också med deras bästa för ögonen, och
- visar respekt för och omsorg om såväl närmiljön som miljön i ett vidare perspektiv.

Borttaget: att sträva mot

Borttaget: ska sträva mot

Borttaget: vidareutvecklar sin förmåga att

Kommentar [P29]: Enligt Lgr 11

Kommentar [P30]: Enligt Lgr 11

Borttaget: inte accepterar

Kommentar [P31]: Enligt Lgr 11

Borttaget: bistå

Borttaget: förstår och respekterar andra folk och kulturer,

Kommentar [B32]: Formulering i samklang med Lgr11

Borttaget: oc

Borttaget: h

Borttaget: aktivt motverka

Kommentar [B33]: För att harmonisera med diskrimineringslagen

Borttaget: trakasserier mot och förtryck av individer och grupper.

Riktlinjer

Alla som arbetar i skolan ska

- medverka till att utveckla elevernas känsla för samhörighet, solidaritet och ansvar för människor också utanför den närmaste gruppen,
- i arbetet med eleverna verka för solidaritet med eftersatta grupper både i och utanför vårt land,
- aktivt främja likabehandling av individer och grupper,
- uppmärksamma och vidta nödvändiga åtgärder för att motverka, förebygga och förhindra alla former av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling, och

- visa respekt för den enskilda eleven och ha ett demokratiskt förhållningssätt.

Läraren ska

- klargöra det svenska samhällets grundläggande värden och med eleverna diskutera konflikter som kan uppstå mellan dessa värden och faktiska händelser,
- öppet redovisa och tillsammans med eleverna analysera olika värderingar, uppfattningar och problemställningar samt konsekvenserna av dessa,
- klargöra skolans normer och skolenhetens regler och hur dessa är en grund för arbetet, och
- tillsammans med eleverna diskutera och utveckla regler för arbetet och samvaron i gruppen.

Borttaget: verklighet

Borttaget: och

Borttaget: samt t

Kommentar [B34]: Ändrad ordning

Borttaget: ,

Borttaget: uppmärksamma och i samråd med övrig skolpersonal vidta nödvändiga åtgärder för att förebygga och motverka alla former av diskriminering och kränkande behandling, och¶

Borttaget: visa respekt för den enskilda eleven och i det vardagliga arbetet ha ett demokratiskt förhållningssätt

Borttaget: att sträva mot

Borttaget: Skolan ska sträva mot att varje elev

Kommentar [B35]: Tillagt i enlighet med Lgr11

2.3 Elevernas ansvar och inflytande

Enligt skollagen ska eleverna ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Eleverna ska alltid ha möjlighet att ta initiativ till frågor som ska behandlas inom ramen för deras inflytande över utbildningen.

Mål :

Skolans mål är att varje elev

- tar personligt ansvar för sina studier och sin arbetsmiljö,
- aktivt utövar inflytande över sin utbildning och det inre arbetet i skolan,
- utifrån kunskap om demokratins principer vidareutvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former,
- utvecklar sin vilja att aktivt bidra till en fördjupad demokrati i arbetsliv och samhällsliv, och
- stärker sin tilltro till den egna förmågan att själv och tillsammans med andra ta initiativ, ta ansvar och påverka sina villkor.

Borttaget: n inläring och för sitt arbete i skolan

Kommentar [B36]: I Lpo94 och Lgr11 står reellt.

Borttaget: se till

Borttaget: oberoende av social bakgrund och oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder

Borttaget: verkligt

Borttaget: sådana

Borttaget: <nr>planera undervisningen tillsammans med eleverna,¶

Kommentar [B37]: Enl. skollagen

Borttaget: n

Borttaget: an

Borttaget: med

Borttaget: med

Borttaget: och

Borttaget: med

Riktlinjer

Alla som arbetar i skolan ska

- gemensamt med eleverna ta ansvar för den sociala, kulturella och fysiska skolmiljön.

Läraren ska

- utgå från att eleverna kan och vill ta ett personligt ansvar för sitt lärande,
- svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och innehåll i undervisningen,
- uppmuntra elever som har svårt att framföra sina synpunkter att göra det,
- låta eleverna pröva olika arbetssätt och arbetsformer, och
- tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen.

2.4 Utbildningsval – arbete och samhällsliv

De frivilliga skolformerna ska nära samverka med de obligatoriska skolformerna, arbetslivet, universiteten och högskolorna samt med samhället i övrigt. Detta krävs för att eleverna ska få

en utbildning av hög kvalitet och få underlag för val av kurser inom utbildningen och för vidare studier eller yrkesverksamhet. Det är särskilt viktigt att skolan samarbetar med arbetslivet om yrkesutbildningen.

Genom att arbetslivet fortlöpande förändras när det gäller behovet av kompetens och rekrytering av arbetskraft inom olika områden har studie- och yrkesvägledning i vid mening stor betydelse. Universitet och högskolor, arbetsförmedlingar, näringsliv samt arbetsmarknadens parter och branschorganisationer har därför viktiga roller i informationen till skolan och eleverna.

Mål

Skolans mål är att varje elev

- utvecklar sin självkänedom och förmåga till studieplanering,
- medvetet kan ta ställning till fortsatt studie- och yrkesinriktning på grundval av samlade erfarenheter och kunskaper,
- ökar sin förmåga att analysera olika valmöjligheter och bedöma vilka konsekvenser dessa kan ha,
- har kännedom om arbetslivets villkor, särskilt inom sitt studieområde, samt om möjligheter till fortsatt utbildning, praktik och arbete i Sverige och andra länder, och
- är medveten om att alla yrkesområden förändras i takt med teknisk utveckling, förändringar i samhälls- och yrkesliv samt ökad internationell samverkan och därmed förstår behovet av personlig utveckling i yrket.

Riktlinjer

Personalen ska, efter en av rektor gjord arbetsfördelning,

- bidra med underlag för elevernas val av utbildning och yrke,
- informera och vägleda eleverna inför deras val av kurser, fortsatt utbildning och yrkesverksamhet och därvid motverka sådana begränsningar i valet som grundar sig på kön och på social eller kulturell bakgrund,
- i informationen och vägledningen utnyttja de kunskaper som finns hos eleverna, hos skolans personal och i samhället utanför skolan,
- i undervisningen utnyttja kunskaper och erfarenheter från arbets- och samhällsliv som eleverna har eller skaffar sig under utbildningens gång,
- utveckla kontakter med universitet och högskolor samt med handledare och andra inom arbetslivet som kan bidra till att målen för utbildningen nås,
- i utbildningen utnyttja kontakter med det omgivande samhället och dess arbets-, förenings- och kulturliv, och
- bidra till att presumtiva elever får information om skolans utbildningar.

2.5 Bedömning och betyg

Betyget uttrycker i vad mån den enskilda eleven har uppfyllt de nationella kunskapskrav eller betygskriterier som finns för varje kurs respektive målen för gymnasiearbetet.

Mål

Skolans mål är att varje elev

- tar ansvar för sitt lärande och sina studieresultat, och
- kan bedöma sina studieresultat och utvecklingsbehov i förhållande till kraven för utbildningen.

Borttaget: it

Borttaget: på

Borttaget: den

Borttaget: eleven går

Borttaget: ,

Borttaget: den

Borttaget: förberedande

Kommentar [B38]: Enligt skollagens def. av "skola" i vid betydelse. Alternativet är att skriva "skolenheterna"

Borttaget: orna

Borttaget: deras

Borttaget: att sträva mot

Borttaget: Skolan ska sträva mot

Borttaget: sin

Borttaget: individuell

Borttaget: samt aktuell information

Borttaget: får

Kommentar [B39]: Betona eftergymnasial

Borttaget: m.m.

Kommentar [B40]: Ändrat i enlighet med skollagen

Borttaget: undervisningen

Borttaget: nått

Borttaget: kunskapsmål som uttrycks i ämnesplanen kursplanen och som definieras i nationella kunskapskrav betygskriterier.

Borttaget: att sträva mot

Borttaget: Skolan ska sträva mot att varje elev

Borttaget: i

Kommentar [B41]: Ändrat för att kunna gälla även gymnasiearbetet mm!

Borttaget: kursplanerna

Riktlinjer

Läraren ska

- fortlopande ge varje elev information om elevens utvecklingsbehov och framgångar i studierna,
- i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan samverka med hemmen och informera om elevernas skolsituation och kunskapsutveckling, och
- redovisa för eleverna på vilka grunder betygssättning sker.

Läraren ska vid betygssättningen

- utnyttja all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till de nationella kunskapskrav eller betygskriterier som finns för respektive kurs,
- beakta även sådana kunskaper som en elev tillägnat sig på annat sätt än genom den aktuella undervisningen, och
- utifrån de nationella kunskapskrav eller betygskriterier som finns för respektive kurs allsidigt utvärdera varje elevs kunskaper.

2.6 Rektorns ansvar

Enligt skollagen ska det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ansvarar för att planera, följa upp, utvärdera och utveckla utbildningen i förhållande till de nationella målen. Som pedagogisk ledare för skolan och som chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn ansvar för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att

- utbildningen organiseras så att den så långt möjligt anpassas efter elevernas önskemål och val av kurser och så att återvändsgränder i studiegången undviks,
- lärarna anpassar undervisningens uppläggning, innehåll och arbetsformer efter elevernas skiftande behov och förutsättningar,
- skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas,
- utbildningen utformas så att eleverna, för att själva kunna söka och utveckla kunskaper, får tillgång till handledning och läromedel av god kvalitet samt andra lärvätyg för en tidsenlig utbildning, bl.a. bibliotek, datorer och andra tekniska hjälpmedel,
- undervisningen, elevhälsan och studie- och yrkesvägledningen utformas så att elever som behöver särskilt stöd eller andra stödåtgärder får detta,
- eleverna får information inför utbildningens början, får en väl utformad introduktion i utbildningen, i ämnen och kurser samt får stöd att formulera mål för sina studier,
- skolenheten i dialog med eleven upprättar en individuell studieplan för varje elev och reviderar den vid behov,
- lärare och annan personal får möjligheter till den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter,
- det kommer till stånd samverkan mellan lärare i olika kurser så att eleverna får ett sammanhang i sina studier,
- samverkan med universiteten och högskolorna samt arbetslivet utanför skolan utvecklas så att eleverna får en kvalitativt god utbildning samt en förberedelse för yrkesverksamhet och fortsatt utbildning,
- studie- och yrkesvägledningen organiseras så att eleverna får information om och vägledning inför de olika val som skolan erbjuder och inför val av framtida utbildning och yrke,
- stimulera till internationella kontakter, samverkan och utbyten i utbildningen, och

Kommentar [B42]: Jämför skollagen men själva utpekandet av läraren är det viktiga.

Borttaget: i ämnesplanen

Borttaget: kraven i kursplanen

Borttaget: göra en allsidig bedömning av

Borttaget: na och därvid beakta hela kursen

Borttaget: det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de riksgiltiga målen. Rektorn

Borttaget: ar

Borttaget: för att en lokal arbetsplan upprättas samt för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de riksgiltiga målen, målen i skolplanen och den lokala arbetsplanen. Rektorn har ansvar

Borttaget: därvid,

Borttaget: anpassas

Borttaget: arbetsmiljön i skolan

Borttaget:

Kommentar [B43]: Enligt skollagen

Borttaget: hjälpmedel för att själva kunna söka och utveckla kunskaper

Borttaget: elevvårds-

Borttaget: syverksamhet

Kommentar [B44]: Enligt gymnasieförordningen

Borttaget: och hjälp

Borttaget: studiernas

Kommentar [B45]: Bättre med "utbildning" ur ett vuxperspektiv

Borttaget: studierna

Borttaget: och

Borttaget: t

Borttaget: /

Borttaget: n

Borttaget: och

Borttaget: varje

Borttaget: i dialog med skolan gör upp

Borttaget: olika tillfällen under utbildningen

Borttaget: den

Borttaget: orienterande ... [2]

Kommentar [B46]: Er ... [3]

Borttaget: fortsatt

- skolpersonalen får kännedom om de internationella överenskommelser som Sverige har förbundit sig att beakta i utbildningen.

Rektor har när det gäller **gymnasieskolan och gymnasiesärskolan** ett särskilt ansvar för att

- föräldrar får insyn i elevernas skolgång,
- skolans arbete med kunskapsområden, där flera ämnen ska bidra, samordnas så att de utgör en helhet för eleven, och
- eleverna får kunskaper om sex och samlevnad, trafikfrågor samt riskerna med tobak, alkohol, narkotika och andra droger.

Rektor har när det gäller **gymnasiesärskolan** dessutom ett ansvar för att

- varje elev ges stöd vid arbetsplatsförlagd utbildning och senare vid utslussning till arbetslivet.

Rektor har när det gäller **kommunal vuxenutbildning, särskild utbildning för vuxna och utbildning i svenska för invandrare** ett särskilt ansvar för att

- utbildningen organiseras på ett sådant sätt att vuxna kan studera på fritid, deltid eller heltid efter individuella behov och önskemål,
- utbildningen organiseras så att elever kan börja på en nivå i respektive ämne som bestäms av deras förkunskaper och avsluta den efter de studier som svarar mot den enskildes behov, och
- vuxna med kort eller bristfällig utbildning får stöd i att påbörja och genomföra utbildning.

Borttaget: och

Borttaget: erbjuds

Sid. 6: [1] Borttaget

Peter

2011-03-18 18:03:00

tror på sin egen förmåga och sina möjligheter att utvecklas,
utvecklar en insikt om sitt eget sätt att lära och en förmåga att utvärdera sitt eget lärande, och
utvecklar förmågan att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra.
ökar sin förmåga att självständigt formulera ståndpunkter grundade på såväl empirisk kunskap
och kritisk analys som förnuftsmässiga och etiska överväganden,
kan använda kunskaper som redskap för att formulera och pröva hypoteser och lösa problem,
tillägnar sig goda kunskaper i de kurser som ingår i elevens studieprogram,

kan överblicka större kunskapsfält och utvecklar en analytisk förmåga och närmar sig ett
alltmer vetenskapligt sätt att arbeta och tänka,
utvecklar kunskaper för ett föränderligt yrkesliv och för att kunna påverka arbetsliv och
sambandsliv,

Sid. 10: [2] Borttaget

BohPet

2011-03-18 14:16:00

orienterande verksamheten

Sid. 10: [3] Kommentar [B46]

Bohpet

2011-03-28 15:36:00

Enligt skollagen